

Vragen en antwoorden over de verantwoordelijkheid van corporaties voor veiligheid en gezondheid in de bouw

ROL INSPECTIE SZW

De Inspectie SZW besteedt de komende jaren veel aandacht aan de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever in het bouwproces. Waarom is dat?

De opdrachtgever van bouwprojecten heeft een belangrijke rol in het beheersen van arbeidsrisico's bij de uitvoering van projecten. Ook is de opdrachtgever verantwoordelijk voor eerlijk werken, om arbeidsuitbuiting en onderbetaling te voorkomen. In de ontwerpfase van projecten maakt de opdrachtgever keuzes die mede bepalen hoe een project veilig, gezond en eerlijk kan worden uitgevoerd. Voldoende aandacht voor veiligheid en gezondheid in de ontwerpfase beperkt de arbeidsrisico's van een aannemer in de uitvoeringsfase en de gezondheidsrisico's van de gebruiker in beheerfase. De rol van de opdrachtgever in de ontwerpfase is dus cruciaal, maar er wordt nog onvoldoende invulling aan die rol gegeven.

Hoe gaat de Inspectie SZW ervoor zorgen dat opdrachtgevers hun verantwoordelijkheid oppakken?

De Inspectie richt zich de komende jaren op aanbestedingen en op bouwwerkzaamheden die volgen op de beoordeelde aanbestedingen. De uitkomsten bespreekt de Inspectie met bestuur of directie van de opdrachtgever. Naast woningcorporaties zijn dat ook (decentrale) overheden zoals het Rijksvastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat, waterschappen, provincies, gemeenten, pensioenfondsen en andere institutionele beleggers en opdrachtgevers voor bouwwerken.

VERANTWOORDELIJKHEDEN CORPORATIES ALS OPDRACHTGEVER

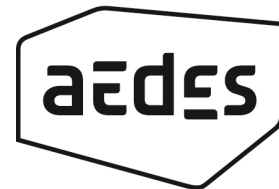
Wat moet een corporatie doen om te zorgen dat veilig gewerkt wordt op bouwplaatsen en bij onderhoud?

De Arboret schrijft voor dat in de ontwerpfase rekening moet worden gehouden met veiligheid en gezondheid van werknemers; tijdens de uitvoering, maar ook als het gebouw klaar is. De opdrachtgever (de corporatie) en de ontwerper moeten inschatten welke risico's kunnen ontstaan tijdens de uitvoering en het gebruik. En ze moeten bekijken of de uitvoerende partij voldoende maatregelen neemt in die specifieke situaties. Als het ontwerp moeilijkheden oplevert om de juiste maatregelen te nemen in de uitvoeringsfase, moet de opdrachtgever aantoonbaar naar alternatieven zoeken.

Corporaties zijn als opdrachtgever ook verantwoordelijk voor de eisen voor veilig onderhoud zoals verwoord in het Bouwbesluit. Bij de aanvraag van de omgevingsvergunning moeten zij aantonen dat aan deze verplichting is voldaan.

Wat kunnen corporaties bijvoorbeeld doen om hun verantwoordelijkheid als opdrachtgever concreet uit te werken?

- Kiezen voor materialen die minder arbeidsrisico met zich meebrengen. Bijvoorbeeld door te werken met prefab-elementen en gietvloeren.

- Arbo-risico's in het ontwerp beperken door tijdig overleg met uitvoerende partijen of met een coördinator uitvoeringsfase. En zorgen dat werknemers hierover goed zijn voorgelicht.
- Al in de calculatiefase de arborisico's uit het V&G-plan meenemen en het V&G-plan opnemen in het bestek, zodat er budget beschikbaar is voor de benodigde maatregelen. (Zie ook de specifieke vragen over het V&G-plan, verderop in dit document).
- Correcte overdracht van een goed V&G-dossier van ontwerpfase naar uitvoeringsfase.
- Gedurende het bouwproces een dossier bijhouden, met bestek, tekeningen en voorzieningen voor onderhoud en reparatie van het bouwwerk. Bij oplevering dit dossier overdragen aan de beheerder/gebruiker

Veel corporaties besteden werkzaamheden volledig uit. Wat betekent dit voor hun verantwoordelijkheid voor veiligheid?

Ook als een corporatie werkzaamheden uitbesteedt, blijft zij als opdrachtgever verantwoordelijk. Het afstemmen van keuzes in de ontwerpfase om risico's tijdens de uitvoering en het gebruik te beperken, is de taak van de coördinator ontwerpfase. De opdrachtgever (de corporatie) is ervoor verantwoordelijk dat de coördinator ontwerpfase zijn taken goed uitvoert.

Wat zijn de gevolgen voor een corporatie als er bijvoorbeeld een ongeluk plaatsvindt als gevolg van een onveilige situatie?

Als er een causaal verband blijkt tussen een overtreding van de Arbowetgeving en het ongeval, wordt een ongevalsboeterapport of proces-verbaal opgemaakt tegen de verantwoordelijke werkgever. Als uit ongevalsonderzoek blijkt dat de opdrachtgever bepalingen van het bouwprocesbesluit niet (voldoende) heeft nageleefd, kunnen bestuursrechtelijke of strafrechtelijke maatregelen volgen.

V&G-PAN (VEILIGHEIDS- EN GEZONDHEIDSPAN)

Wanneer is het verplicht een V&G-plan te maken?

Volgens artikel 2.28 van het Arbobesluit is het opstellen van een veiligheids- en gezondheidsplan in de volgende gevallen verplicht:

- Bij projecten met een geschatte omvang van meer dan 500 mandagen.
- Bij projecten met een geschatte duur van meer dan 30 werkdagen, waar op enig moment meer dan 20 werknemers tegelijk werken.
- Bij risicovolle projecten, zoals werken op hoogte, werken op diepte of werken in de buurt van hoogspanningskabels (zie bijlage II Richtlijn 92/57/EEG).

Wat staat er in het V&G-plan?

Het V&G-plan bevat maatregelen voor specifieke risico's en samenloopgevaaren van een bouwproject. Hierbij gaat het om risico's door werkzaamheden die diverse uitvoerende partijen gelijktijdig of na elkaar uitvoeren. De uitvoerende partijen toetsen hun arborisico's aan de afspraken op de bouwplaats en passen indien nodig hun maatregelen daarop aan. Zo ontstaan concrete arbomaatregelen die in het V&G-plan worden opgenomen. Standaardrisico's, zoals werken op hoogte en fysieke belasting, staan niet in het V&G-plan, maar in de risico-inventarisatie die de werkgevers van de aanwezige werknemers maken.

Het V&G-plan beschrijft ook de bouwkundige, technische en organisatorische keuzes die in de ontwerpfase zijn gemaakt. De koppeling tussen deze keuzes en de werksituatie of maatregelen in de uitvoeringspraktijk moet duidelijk zijn. Dit is ook van toepassing bij doorgaande exploitatie; bijvoorbeeld bij verbouwing van een appartementencomplex terwijl dit (deels) bewoond blijft.

Wie is er verantwoordelijk voor het V&G-plan?

De opdrachtgever en de uitvoerende partij vullen samen het V&G-plan. Daarbij houdt de opdrachtgever rekening met de laatste technische en wetenschappelijke ontwikkelingen. Als de opdrachtgever hier niet aan voldoet, kan de uitvoerende partij niet voldoen aan de wettelijke verplichtingen.

MEER INFORMATIE

Brochure 'Samen veilig en gezond bouwen'

http://www.inspectieszw.nl/Images/Samen-veilig-en-gezond-bouwen-2013_tcm335-342992.pdf

Flow Arbo-werkboeken en Arbo-bladen

<https://www.flowweb.nl/arbo-werkboeken>

<https://www.flowweb.nl/arbo-bladen>

Arbeidsomstandighedenbesluit, onderdeel Bouwproces

http://wetten.overheid.nl/BWBR0008498/Hoofdstuk2/Afdeling5/geldigheidsdatum_10-11-2015